

Sygn. akt: III AUa 493/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Ewa Chądzyńska (spr.)

SSA Jacek Zajączkowski

Protokolant: stażysta Przemysław Trębacz

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2012 r. w Łodzi

sprawy **J. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji J. D.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi

z dnia 2 grudnia 2011 r., sygn. akt: VIII U 405/11;

- 1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje J. D. prawo do emerytury od 14 stycznia 2011 roku;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. na rzecz J. D. kwotę 150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.**

Sygn. akt III AUa 493/12

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 2 grudnia 2011 r. oddalił odwołanie J. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. z dnia 2 lutego 2011 r., mocą której organ rentowy odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury wobec stwierdzenia, że na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Rozstrzygnięcie to zostało poprzedzone ustaleniami, z których wynikało, że J. D., urodzona (...), pobierająca od 7 lutego 2008 r. świadczenie przedemerytalne, złożyła w dniu 17 stycznia 2011 r. wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach, żądając jednocześnie wykreślenia z rejestru członków otwartych funduszy emerytalnych i przekazania do budżetu państwa środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym.

Organ rentowy uwzględnił wnioskodawczyni - na dzień 1 stycznia 1999 r. – 21 lat 9 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nie składkowych, w tym tylko 5 miesięcy i 13 dni wykonywania pracy w szczególnych warunkach, tj. od 1 maja 1994 r. do 19 czerwca 1994 r., od 25 czerwca 1994 r. do 26 czerwca 1994 r., od 2 lipca 1994 r. do 1 sierpnia 1994 r., od 5 września 1994 r. do 21 listopada 1994 r. i od 23 grudnia 1994 r. do 26 grudnia 1994 r. Uwzględniony przez organ rentowy okres pracy w szczególnych warunkach, to okres pracy na stanowisku tkacza w Zakładach (...) w Ł. od 1 maja 1994 r. do 31 grudnia 1994 r. po odliczeniu okresów niewykonywania pracy, za które ubezpieczona po 14 listopada 1991 r. otrzymała wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy. Organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawczyni okresu pracy w szczególnych warunkach na stanowisku dziewiarza od 1 grudnia 1980 r. do 30 kwietnia 1994 r. w Zakładach (...) w Ł., potwierdzonego świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 7 grudnia 1999 r., stwierdzając, że stanowisko pracy oraz rodzaj wykonywanej pracy wskazane w tym świadectwie, nie są zgodne ze stanowiskiem oraz charakterem pracy, wymienionym w wykazie stanowiącym załącznik do Zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 7 lipca 1987 r.

Organ rentowy nie uwzględnił również, jako pracy w szczególnych warunkach, okresu zatrudnienia w Towarzystwie (...) Sp. z o.o. w Ł. w okresie od 1 lutego 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku dziewiarza z uwagi na brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach w tym okresie.

J. D. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) w Ł. od 1 grudnia 1980 r. do 31 grudnia 1994 r. W tym okresie od 1 grudnia 1980 r. do 30 kwietnia 1994 r. była zatrudniona przy obróbce surowców włókienniczych i ich przedzeniu na stanowisku dziewiarza, a od 1 maja 1994 r. do 31 grudnia 1994 r. przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych na stanowisku tkacza. Okresy te zostały potwierdzone świadectwami wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 7 grudnia 1999 r. wystawionymi przez pracodawcę i określonymi odpowiednio jako prace wymienione w dziale VII poz. 4 pkt 12 i w dziale VII poz. 4 pkt 7 wykazu A stanowiącego załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 7 lipca 1987r.

Pracując na stanowisku dziewiarza ubezpieczona wykonywała pracę obsługując maszynę M. na wydziale dziewiarni. M. to maszyna produkująca materiał - tkaninę ze sztucznej włókny. Do obowiązków ubezpieczonej należała obsługa tej maszyny polegająca na nawlekaniu nitki, wiązaniu osnowy oraz na czyszczeniu maszyny. Była to praca w kurzu i huku. Pracę tę wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 1 lutego 1995 r. do 31 maja 2007 r. J. D. była zatrudniona w Towarzystwie (...) Spółka z o.o. w Ł., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku dziewiarza. Nie otrzymała za ten okres świadectwa pracy w warunkach szczególnych, zaś w rubryce 8 świadectwa pracy za ten okres z dnia 1 czerwca 2007 r., znalazł się zapis „nie dotyczy”.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie nie może być uwzględnione. Odwołująca się nie spełniała przesłanek do emerytury z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ nie legitymuje się ona wymaganym co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Okręgowego, dokumenty uzyskane z okresu pracy w Zakładach (...) S.A. w Ł., w powiązaniu z zeznaniami przesłuchanego w sprawie świadka, stanowią wiarygodne potwierdzenie wykonywania przez J. D. pracy w szczególnych warunkach od 1 grudnia 1980 r. do 30 kwietnia 1994 r., tj. przez 13 lat i 5 miesięcy, na stanowisku dziewiarza, tj. pracy wymienionej w wykazie A dział VII poz. 4 pkt 12, stanowiącym załącznik Nr 1 do Zarządzenia Ministra Przemysłu z dnia 7 lipca 1987 r. w sprawie prac zaliczonych do pierwszej kategorii zatrudnienia jako praca w przemyśle lekkim przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych. Po doliczeniu tego okresu do okresu uwzględnionego przez organ rentowy, nawet bez pominięcia okresów niewykonywania pracy, za które ubezpieczona po 14 listopada 1991 r. otrzymała wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy, odwołująca się nie wykazała wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach, gdyż łączny okres wynosi 14 lat i 1 miesiąc (13 lat i 5 miesięcy jako dziewiarz plus 8 miesięcy jako tkacz). Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcia zaskarżyła odwołująca się w drodze apelacji, w całości, zarzucając naruszenie art. 8 k.p. poprzez nieuwzględnienie zasad współzycia społecznego i w konsekwencji nie przyznanie skarżącej prawa do

wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, niewłaściwą i błędną ocenę stanu faktycznego i okoliczności powodujących nie przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach i w konsekwencji uznanie, iż skarżącej nie przysługuje prawo do emerytury oraz naruszenie art. 32, art.46, art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez przyjęcie, że odwołująca nie udowodniła wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz kosztów postępowania. W uzasadnieniu apelacji skarżąca podniosła, że od 1 lutego 1995 r. do 31 maja 2007 r. pracowała na stanowisku dziewiarza w firmie (...) Sp. z o.o., która zakupiła maszynę M. od zakładów (...). Zdaniem apelującej była to również praca w szczególnych warunkach. Na tę okoliczność zgłosiła dowód z przesłuchania świadków, wyjaśniając iż w Sądzie Okręgowym dowodów tych nie zgłosiła, gdyż występowała bez profesjonalnego pełnomocnika i nie zdawała sobie sprawy, że jest to konieczne.

Z uwagi na treść zarzutów apelacyjnych oraz konieczność pełnego wyjaśnienia spornych okoliczności, czy apelująca na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymuje się okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach wynoszącym 15 lat, Sąd Apelacyjny przeprowadził uzupełniające postępowanie dowodowe przez przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków J. C. (1) i G. C. na okoliczność rodzaju pracy wykonywanej przez skarżącą Spółkę (...) w Ł. w okresie od 1 lutego 1995 r. do 31 grudnia 1998 r., po czym ustalili, co następuje:

J. D. przez cały okres zatrudnienia w firmie (...) wykonywała taki sam rodzaj pracy jak w Zakładach (...) na stanowisku dziewiarza. Spółka (...) zakupiła do (...) niektóre maszyny, w tym maszynę (...), którą poprzednio obsługiwała skarżąca. Maszyna ta stała w tym samym miejscu i skarżąca nadal na niej pracowała jako dziewiarz, stale i pełnym wymiarze czasu pracy. Maszyna (...) to osnowarka służąca do produkcji tzw. geowłókniny, którą wykorzystuje się w budownictwie, między innymi przy budowie dróg np. do zabezpieczenia poboczy (zeznania świadków J. C. (2) i G. C. – płyta CD, k. 57akt)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Po uzupełnieniu postępowania dowodowego, apelacja ubezpieczonej okazała się uzasadniona, choć zarzut, że oddalenie odwołania narusza art. 8 k.p. jest zupełnie chybiony.

Oddalając odwołanie skarżącej, Sąd Okręgowy nie dokonał niezbędnych ustaleń jakiego rodzaju pracę wykonywała ubezpieczona w Spółce (...) od 1 lutego 1995 r. do 31 grudnia 1998 r., mimo, iż ze świadectwa pracy u tego pracodawcy wynikało, że odwołująca była zatrudniona na takim samym stanowisku jak w Zakładach (...) od 1 grudnia 1980 r. do 30 kwietnia 1994 r., gdzie praca jej zasadnie została uznana przez Sąd Okręgowy za pracę w szczególnych warunkach.

Nie budzi wątpliwości, że roszczenie ubezpieczonej, urodzonej po 31 grudnia 1948 r., należy rozpatrywać w płaszczyźnie przesłanek z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227), tj. zbadać czy na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęła wymagany okres składkowy i nie składkowy z art. 27 ustawy, który dla kobiet wynosi 20 lat, w tym okres 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, tj. niższym niż 60 lat dla kobiet. W myśl ust. 2 powołanego artykułu, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Natomiast stosownie do ust. 4 art. 32, wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy należy uważać przepisy

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ustawę o emeryturach i rentach, a więc wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk, oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust. 2 i 3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 r. II UK 31/09, LEX 559949 i powołaną w nim uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNP 2002 Nr 10, poz. 243 oraz uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 r., P 17/03, OTK-A 2004 Nr 6, poz. 57). W myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na warunkach w nim przewidzianych, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, natomiast według jego § 4 ust. 1, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia, czy skarżąca na dzień 1 stycznia 1999 r. osiągnęła okres zatrudnienia w szczególnych warunkach wynoszący 15 lat, gdyż pozostała przesłanki spełniła w sposób niekwestionowany.

Sąd Okręgowy zasadnie stwierdził, że J. D. wykonywała pracę w szczególnych warunkach przez cały okres zatrudnienia w Zakładach (...), gdzie była zatrudniona na stanowisku dziewiarza od 1 grudnia 1980 r. do 30 kwietnia 1994 r. i na stanowisku tkacza od 1 maja 1994 r. do 31 grudnia 1994 r., co łącznie stanowi 14 lat i 1 miesiąc. Praca dziewiarza i tkacza to praca wymieniona w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), w dziale VII w przemyśle lekkim, poz. 4, gdyż jest to praca przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych. Organ rentowy bezpodstawnie zakwestionował pracę na stanowisku dziewiarza jako wykonywaną w szczególnych warunkach, gdyż skarżąca pracowała jako dziewiarz na maszynie (...) – osnowarce. Okoliczność, że była to osnowarka została ustalona na podstawie zeznań świadków na etapie postępowania apelacyjnego. Stanowisko „dziewiarz osnowarek” jest wymienione w zarządzeniu Ministra Przemysłu z dnia 7 lipca 1987 r. (dział VII poz. 4 pkt 12), na które powołuje się organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

Uzupełniające postępowanie dowodowe, przeprowadzone na etapie postępowania apelacyjnego, wykazało, iż ubezpieczona w Spółce (...) w okresie od 1 lutego 1994 r. do 31 grudnia 1998 r. tj. przez 4 lata i 11 miesięcy, wykonywała stale i w pełnym wymiarze pracę w szczególnych warunkach na stanowisku dziewiarza na maszynie (...). Była to ta sama maszyna, na której ubezpieczona pracowała jako dziewiarz w Zakładach (...). Zmienił się jedynie właściciel maszyny, lecz miejsce pracy, rodzaj pracy i jej charakter pozostały takie same. Okoliczności te potwierdzili świadkowie, których zeznania, spontaniczne i szczerze, nie budzą wątpliwości co do ich zgodności z rzeczywistością. Świadek J. C. (1) widywała ubezpieczoną w spornym okresie pracującą w Spółce (...), gdyż pracowała w tym samym miejscu, choć w (...), natomiast G. C. był mistrzem w Spółce (...) i bezpośrednim przełożonym skarżącej w czasie, gdy pracowała ona w Spółce (...). Praca J. D. w Towarzystwie (...) Sp. z o.o. w Ł. w okresie od 1 lutego 1995 r. do 31 grudnia 1998 r., na stanowisku dziewiarza była zatem również pracą wykonywaną w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), w dziale VII poz. 4, gdyż była to praca przy produkcji i wykańczaniu wyrobów włókienniczych. Na dzień 1 stycznia 1999 r. skarżąca wykazała zatem 19 lat pracy w szczególnych warunkach, tj. 14 lat i 1 miesiąc uwzględnione przez Sąd Okręgowy oraz 4 lata i 11 miesięcy uznane przez Sąd Apelacyjny. Trzeba przy tym zauważyć, iż osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od dnia 1 lipca 2004 r. (zobacz: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011/19-20/260).

Nie ma zatem podstaw do wyłączenia z okresów pracy w szczególnych warunkach, okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenia lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Okoliczność, że pracodawca apelującej nie wykazał tego okresu jako okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia orzeczniczego, gdyż świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c., który podlega ocenie sądu orzekającego, przy uwzględnieniu całego zebranego materiału.

Reasumując, odwołująca się spełniła wszystkie przesłanki z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z art. 32 ust.1 i 2 tej ustawy oraz § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), gdyż na 1 stycznia 1999 r. osiągnęła okres składkowy ponad 20 lat, w tym ponad 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach, wystąpiła z otwartego funduszu emerytalnego i nie pozostaje w stosunku pracy. Przysługuje jej zatem emerytura na podstawie powołanych wyżej przepisów, od osiągnięcia 55 lat, tj. od 14 stycznia 2011 r.

Kierując się powyższymi motywami, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznał J. D. prawo do emerytury od dnia 14 stycznia 2011 r.

O kosztach procesu, w tym o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). .